

FRANCUSKI APELACIONI SUD U RENNESU

Presuda od 25. VII 1984. .

Sté Comptoir Commercial André v.

Sté Trans Company Ship Panama et

Sté Agatrade

UVRŠTENJE ARBITRAŽNE KLAUZULE IZ

BRODARSKOG UGOVORA U SADRŽAJ TERETNICE

Uglavak o izbranom sudu predviden u brodarskom ugovoru na putovanje obvezuje i trećeg zakonitog imatelja teretnice izdane na osnovi takvog ugovora i uvrštene u sadržaj teretnice izričitim pozivanjem na njega u inkorporirajućoj klauzuli teretnice pod uvjetom da se radi o kupcu koji tuži prodavatelja za štetu na teretu koji je prodavatelj kao krcatelj ukrcao na brod - Imatelj teretnice, koji nije stranka brodarskog ugovora može tražiti naknadu štete zbog oštećenja tereta prilikom prijevoza od strane naručitelja prijevoza na vrijeme, samo na temelju izvanugovorne odgovornosti naručitelja prema imatelju teretnice.

Sté Trans Company Ship Panama je kao naručitelj prijevoza na temelju brodarskog ugovora na vrijeme dalo brod "Alkaid" u pod-naval Sté de droit suisse Agatrade na temelju podbrodarskog ugovora sastavljenog na formularu Synacomex i zaključenog 21. rujna 1979. u Monte Carlu. Sté de droit suisse Agatrade je trebalo isporučiti Le Comptoir commercial Anré, kupcu i ovlaštenom imatelju teretnice izdane 5. listopada 1979. "po naredbi" i bez oznake vozara. U teretnici je bila sadržana inkorporirajuća klauzula kojom je bilo predviđeno da se sastavnim dijelom sadržaja teretnice smatraju i

svi uglavci i uvjeti iz podbrodarskog ugovora na putovanje od 21. IX 1979. Teret je u luci Cotonou ukrcao na brod Sté des Grands moulins du Bénin koje je i potpisalo teretnicu. Nakon iskrcaja tereta u Brestu, 25. listopada 1979, utvrđeno je da je 51,5 tona tereta ovlaženo, što je prema procjeni vještaka predstavljalo štetu od 18.128 Fr.

Sté Comptoir commercial André je pred trgovačkim sudom u Brestu tužilo Sté Trans Company Ship Panam i Sté Agatrade na naknadu štete u iznosu od 18.128 Fr. i iznos od 5.000 Fr. na temelju čl. 700 Novog Zakona o parničnom postupku.

U kupoprodajnom ugovoru sastavljenom na formularu GAFTA bila je sadržana arbitražna klauzula koja je predviđala u slučaju sporova iz tog ugovora nadležnost arbitraže u Londonu. Na prvoj stranici teretnice izdane na temelju podbrodarskog ugovora bila je pisačim strojem predviđena arbitraža Pomorske arbitražne komore u Parizu, ~~pod~~živom na podbrodarski ugovor, a na drugoj strani teretnice klauzulom br. 32 među uvjetima prijevoza bila je predviđena u slučaju sporova na osnovi teretnice nadležnost pariškog trgovačkog suda.

Sté Agatrade je istaklo prigovor nenadležnosti francuskog trgovačkog suda u Brestu smatrajući da između njega i tužitelja ne postoji nikakav ugovorni odnos, već da je Sté Agatrade nastupalo u ulozi naručitelja prijevoza na vrijeme, pa da stoga njegova eventualna odgovornost prema primatelju tereta može na temelju obavljenog prijevoza biti samo izvanugovorna, što znači da o sporovima s tužiteljem može rješavati samo stvarno i mjesno nadležni švicarski sud jer je Sté Agatrade švicarska tvrtka. Ista tvrtka je istakla i to da kad bi tužitelj temeljio svoj odštetni zahtjev na povredi kupoprodajnog ugovora, ni tada ne bi bila osnovana nadležnost suda u Brestu jer je u kupoprodajnom ugovoru izričito ugovorena nadležnost arbitraže u Londonu.

Prvostepeni sud u Brestu proglasio se nenadležnim za suđenje u ovom sporu, ali ne zbog prigovora nenadležnosti kako ga je istakao tuženik Sté Agatrade, nego zbog arbitražne klauzule predviđene u podbrodarskom ugovoru i inkorporirane u sadržaj teretnice odredbom pisanom pisačim strojem na prvoj strani teretnice.

Povodom žalbe tužitelja, drugostepeni sud u Rennesu je potvrdio prvostepenu presudu istaknuvši da odgovornost Sté Agatrade za oštećenje tereta ne proizlazi ni iz ugovora o kupoprodaji tereta ni iz

njegove uloge krcatelja tereta, kako je to tužitelj tijekom prvo-stepenog postupka isticao. Krcatelj tereta je Grans moulins du Bénin koji je u tom svojstvu i potpisao teretnicu, a Sté Agatrade u skladu s odredbama podbrodarskog ugovora nastupa samo kao naručitelj prijevoza na vrijeme. Apelacioni je sud nadalje ustvrdio da bi arbitražna klauzula predviđena u podbrodarskom ugovoru i uvrštena pisanim strojem u sadržaj teretnice obvezivala tužitelja, tj. primatelja tereta kao ovlaštenog imatelja teretnice da on nastupa u ulozi krcatelja jer se na nju izričito poziva u inkorporirajućoj klauzuli, a da je tužitelj morao znati za postojanje i sadržaj arbitražne klauzule predviđene u podbrodarskom ugovoru jer se na taj ugovor poziva i kupoprodajni ugovor u kojem je tužitelj kao kupac bio ugovorna stranka. Međutim, Apelacioni sud u Rennesu zaključuje da s obzirom da Sté Agatrade nastupa u konkretnom slučaju samo kao naručitelj prijevoza na vrijeme, a ne i kao krcatelj, to njegova odgovornost za teret prema tužitelju može biti samo izvanugovorna, a što drugim riječima znači da ga tužitelj može tužiti samo pred švicarskim stvarno i mjesno nadležnim sudom, a ne pred sudom mjesta ispunjenja ugovora o kupoprodaji (prijevozu).

(DMF, 446, 1986, str. 117)

Bilješka:

Ova presuda je zanimljiva jer u usporedbi s presudom Kasacionog suda od 4. lipnja 1985. pokazuje kako je sudska praksa francuskih nižestepenih sudova, do pojave presude Kasacionog suda, ponekad liberalnije tumačila valjanost inkorporacije arbitražne klauzule iz brodarskog ugovora u sadržaj teretnice. Apelacioni sud u Rennesu u ovom predmetu, kao i Apelacioni sud u Rouenu u predmetu povodom kojeg je kasnije rješavao Kasacioni sud, prihvaćali su liberalnije shvaćanje po kojem, i kad ugovor o prijevozu tereta morem nije bio priložen u teretnicu koja se izričito pozivala na uglavke tog ugovora, trećeg zakonitog imatelja teretnice su uglavci takvog ugovora obvezivali (konkretno arbitražna klauzula predviđena u ugovoru) ako bi sud iz

ostalih okolnosti zaključio da je imatelj teretnice mogao i morao znati za postojanje i sadržaj ugovora. O toj temi vidi više u članku o toj temi objavljenom u ovom broju UPPPK.

Ljerka Mintas Hodak
asistentica - istraživač